

Κεφάλαιο 10

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΡΧΟΝΤΟΧΩΡΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ 1957-1958, 1958-1959, 1959/1960, ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΤΑΝΗΣΙΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ: Σπύρος Ρίγγας (Άφρα Κέρκυρας), Δημήτρης Βοντετσιάνος (Κέρκυρα), Κλεοπάτρα Διβάρη (Διβαράτα Κεφαλονιάς) και Γεράσιμος Βεργίνης (Τσουκαλάδες Λευκάδας)

Α : Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ 2^{ης} ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ, 1956-1958..

Η εκπαίδευση μέχρι και τις εκλογές του 1956 ήταν θέμα σαφώς υποβαθμισμένο στο χώρο της πολιτικής. Αφορμή για να στραφεί το ενδιαφέρον του πολιτικού κόσμου στα εκπαιδευτικά ζητήματα, αποτέλεσε η προσπάθεια της νέας κυβέρνησης της ΕΡΕ να προχωρήσει σε αύξηση των εκπαιδευτικών τελών. Στην προσπάθεια αυτή αντέδρασε ο Γ. Παπανδρέου, πρόεδρος τότε του Κόμματος των Φιλελευθέρων, με αποτέλεσμα να ξεκινήσει ένας πολιτικός διάλογος, στον οποίο εκτός από τα πολιτικά κόμματα, συμμετείχαν διάφοροι φορείς και οργανώσεις¹

Έτσι, επί της 2^{ης} κυβέρνησης Κ. Καραμανλή 1956-1957, έγινε η πρώτη σοβαρή παρέμβαση στο χώρο της εκπαίδευσης. Ειδικότερα, το 1957, συστάθηκε μία επιτροπή σοφών-ειδικών (υπό του τότε υπουργού Παιδείας Α. Γεωργοκωστόπουλου), που είχε στόχο να καταθέσει προτάσεις σύγχρονες για την ανασυγκρότηση της χώρας. Η ειδική αυτή Επιτροπή Παιδείας έχοντας επίγνωση τον κοινωνικό, οικονομικό, αναπτυξιακό και πολιτιστικό ρόλο του σχολείου μελέτησε τα προβλήματα της εκπαίδευσης (...) και εισηγήθηκε τρόπους αντιμετώπισής τους.² Έπρεπε να δοθεί απόλυτη προτεραιότητα στα

1 Θεοφάνης Βλάχος, «ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ 1961-1967», Μεταπτυχιακό, Επιβλέπων Καθηγητής: Θεοχάρης Αθανασιάδης Ιωάννινα 2015

2 Πορίσματα Επιτροπής Παιδείας 1957-1958, Αθήνα, Εθνικών Τυπογραφείων.

εκπαιδευτικά θέματα, διότι από την καλή λειτουργία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, δεν εξαρτιόταν μόνο η προαγωγή του πνευματικού πολιτισμού αλλά και η οικονομική ανόρθωση της χώρας. Χωρίς σωστής εκπαίδευσης δεν είναι δυνατόν να αυξηθεί του εθνικό εισόδημα, ούτε να εξασφαλιστεί η κοινωνική ευημερία.³ (...)

B: Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ Κ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ ΤΟ 1959....

Το Μάιο του 1959, επί κυβέρνησης Κ. Καραμανλή και υπουργού Παιδείας του Γ. Βογιατζή, έγινε η πρώτη σοβαρή παρέμβαση στο χώρο της εκπαίδευσης. Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1959 ήταν αποτέλεσμα μιας σοβαρής δουλειάς που είχε γίνει από μία επιτροπή σοφών που είχε συσταθεί το 1957 και που είχε στόχο να καταθέσει προτάσεις σύγχρονες για την ανασυγκρότηση της χώρας. Η ειδική επιτροπή Παιδείας έχοντας επίγνωση τον κοινωνικό, οικονομικό, αναπτυξιακό και πολιτιστικό ρόλο του σχολείου μελέτησε τα προβλήματα της εκπαίδευσης (...) και εισηγήθηκε τρόπους αντιμετώπισής τους.⁴

Τα νομοθετικά μέτρα που έλαβε η κυβέρνηση Καραμανλή από το 1959 έως το 1962 για την εκπαίδευση (νόμοι- νομοθετικά διατάγματα⁵ 3971 και 3973 της 2ας Σεπτεμβρίου του 1959) αφορούσαν την οργάνωση της Μέσης Εκπαίδευσης: *ίδρυσε δημόσιες τεχνικές σχολές· διαφοροποίησε το πρόγραμμα του Γυμνασίου το οποίο χωρίστηκε σε γενικό και ενιαίο σχολείο της Μέσης Εκπαίδευσης, εισήχθη ο θεσμός των Τεχνικών Γυμνασίων και ιδρύθηκε αντίστοιχο Πειραματικό Γυμνάσιο· ιδρύθηκε*

3 Ο. π.

4 Πορίσματα Επιτροπής Παιδείας 1957-1958, Αθήνα, Εθνικό Τυπογραφείο, 1958

5 ΦΕΚ 187/Α/2-9-1959

Σχολή Προπαρασκευής Εκπαιδευτικών Λειτουργών Επαγγελματικής και Τεχνικής Εκπαίδευσης· .. κ. ά.

Με τη μεταρρύθμιση του 1959 είχαμε, για λίγο μόνο διάστημα, την επαναφορά του παλιού οργανωτικού σχήματος στη δομή της εκπαίδευσης (5 χρόνια Δημοτικό + 3 χρόνια Γυμνάσιο + 4 χρόνια Λύκειο). Είχαμε, δηλαδή, την αφαίρεση μιας τάξης από τη Στοιχειώδη Εκπαίδευση (6 χρόνια - 1 χρόνο = 5 χρόνια στο δημοτικό) και την προσθήκη της στη Μέση Εκπαίδευση (3 + 1 = 4 χρόνια στο Λύκειο). Το Λύκειο πήρε 1 χρόνο από το Δημοτικό, ώστε να σχηματίζονται δύο κύκλοι σχολείων, ένας τριετής/Γυμνάσιο (το παλιό Ελληνικό Σχολείο) και ένα τετραετές Λύκειο (5 χρόνια στο δημοτικό + 3 Γυμνάσιο + 4 Λύκειο = 12χρονο σχολείο).

Όμως, τα διαρκώς αυξανόμενα εκπαιδευτικά προβλήματα που παρουσιάζονταν στη στοιχειώδη-πρωτοβάθμια εκπαίδευση (π.χ. υπήρχε έλλειψη ενδιαφέροντος από τους γονείς για να στείλουν τα 10χρονα παιδιά τους στις κωμοπόλεις όπου υπήρχαν Γυμνάσια..) ανάγκασαν τον υπουργό Παιδείας της κυβέρνησης του Κ. Καραμανλή, Γεώργιο Βογιατζή,⁶ να νομοθετήσει εκ νέου.

Έτσι, με νέες διατάξεις η Στ' τάξη του Δημοτικού επανήλθε στο Δημοτικό και το Γυμνάσιο έγινε και πάλι Εξατάξιο (Α' ... ΣΤ' Γυμνασίου) δηλ. ταυτίστηκε με το Εξατάξιο Γυμνάσιο του παλαιού τύπου του Ν. 4373/1929).

Η νέα αυτή αλλαγή στη δομή της εκπαίδευσης (6 Δημοτικό + 6 Γυμνάσιο) ευνόησε και τους μαθητές του Δημοτικού Σχολείου Αρχοντοχωρίου. Με την καθιέρωση της «νεοδημοτικής» η μαθητική διαρροή μειώθηκε και αυξήθηκε αντίστοιχα η συμμετοχή των μαθητών στην παρακολούθηση των νέων εκπαιδευτικών προγραμμάτων που αναπτύχθηκαν στο δημοτικό⁷. Επίσης κάποιοι μαθητές άδραξαν την

6 Γεώργιος Βογιατζής, υπηρέτησε ως υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων από τις 17 Μαΐου 1958 ως τις 20 Σεπτεμβρίου 1961.

⁷ Πάνος Πολυχρονόπουλος, 206-207.

ευκαιρία και ξεκίνησαν σιγά σιγά να φοιτούν στο 6/τάξιο Γυμνάσιο Αστακού.

(βλ. παρακάτω τα στατιστικά στοιχεία και τις μαθητικές καταστάσεις).

Γ: Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΡΧΟΝΤΟΧΩΡΙΟΥ ΣΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ 1957-1958,...1958- 1959 και 1959-1960

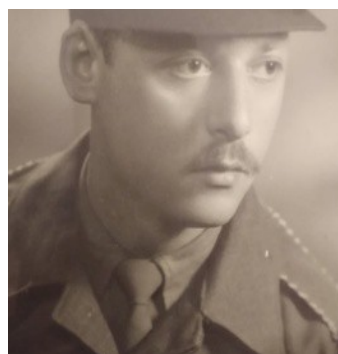

Το Δημοτικό Σχολείο Αρχοντοχωρίου – το νέο διδακτήριο στα πρώτα χρόνια της λειτουργίας του (1956/57.....1960..)⁸

ΟΡΓΑΝΙΚΟΤΗΤΑ	Σχολικό έτος	Διδάσκαλοι
2/θέσιο Δημοτικό Σχολείο	1957-1958	Σπύρος Ρίγγας, Δημ. Βοντετσιάνος

⁸ Αλίευση της φωτ. από το ιστολόγιο του Δημοτικού Σχολείου Αρχοντοχωρίου

Το σχολικό έτος 1957/58 ξεκίνησε με τους καλύτερους οιωνούς, αφού στη θέση των μετατιθέμενων-αποσπασμένων εκπαιδευτικών Χρήστου Ροντογιάννη και Ελένης Φέτση, οι οποίοι επέστρεψαν στην οργανική τους θέση στο Δημοτικό Σχολείο Παλαίρου, διορίστηκαν με την έναρξη του σχολικού έτους οι Κερκυραίοι δάσκαλοι, Σπύρος Ρίγγας

και Βοντετσιάνος Δημήτριος.

Από την αξιολόγηση των δημόσιων εγγράφων,⁹ τα οποία μελετήσαμε και αξιολογήσαμε με ιδιαίτερη προσοχή, πληροφορούμαστε πως τη χρονική αυτή περίοδο η εκπαίδευση των μαθητών του Δημ. Σχ. Αρχ. αντιμετώπιζε σοβαρά προβλήματα σε θέματα που αφορούσαν το κτιριακό, την έλλειψη αιθουσών, (υπήρχε μεγάλος αριθμός παιδιών σε κάθε αίθουσα) την έλλειψη δασκάλων, (η αναλογία δασκάλου-μαθητή ήταν 1:70- 1:80-1:90) την έλλειψη εποπτικών υλικών, την έλλειψη σχολικών και βοηθητικών βιβλίων, την απουσία των μαθητών από τη βάση του αυστηρού εξεταστικού συστήματος, τον φόβο των δασκάλων εξ αιτίας του επιθεωρητισμού (το θεσμό ελέγχου των εκπαιδευτικών από κρατικούς επιθεωρητές) .. κ. ά.

Αποδελτιώνοντας και τις βιωματικές αναφορές πολλών εν ζωή μαθητών της περιόδου αυτής (σημερινοί 75ρηδες και 80ρηδες) μπορούμε να συμπεράνουμε πως «εκείνα τα χρόνια η εκπαιδευτική κατάσταση στο 2/θέσιο Δημοτικό Σχολείο Αρχοντοχωρίου ήταν χαοτική. Το σχολείο δεν εξασφάλιζε τις εκπαιδευτικές εκείνες συνθήκες που θα μπορούσαν να υποστηρίξουν τη γνώση, και τις δραστηριότητες μέσα

⁹ Αρχείο Πρακτικών Προσωπικού, ΓΑΚ Μεσολογγίου

από τις εφαρμοζόμενες τότε μεθόδους διδασκαλίας, και οι μαθητές δυσκολεύονταν να παρακολουθήσουν τους δασκάλους ή να εμπεδώσουν την όποια προσφερόμενη σχολική γνώση, αφού σε κάθε αίθουσα στοιβάζονταν 80 - 100 μαθητές. Επίσης, οι δάσκαλοι αδυνατούσαν να εφαρμόσουν άρτια τόσο το αναλυτικό πρόγραμμα όσο και το ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου...

Μπροστά σ' αυτή την άσχημη εκπαιδευτικά κατάσταση και κάτω από την ανοχή των δασκάλων και την ένοχη σιωπή των γονιών, αλλά και των αρμοδίων αρχών, οι μαθητές διέκοπταν τη φοίτησή τους άλλοι οριστικά και άλλοι περιοδικά. Η άσχημη αυτή εικόνα είχε σαν αποτέλεσμα να επηρεάσει αρνητικά και την εξέλιξη –συνέχιση των σπουδών τους στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση- και να βάλει φραγμό στις όποιες νεανικές φιλοδοξίες τους.

Γ1: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ 2/ΘΕΣΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΑΡΧΟΝΤΟΧΩΡΙΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ 1957/58 και 1959/60

Γ1α. Πίνακας με το έτος γέννησης, το έτος πρώτης εγγραφής, την τάξη φοίτησης σε κάθε σχολικό έτος και το έτος αποφοίτησης, από το έτος γέννησης 1945 (π.χ. α' εγγραφή σχολικό έτος 1951/52 και αποφοίτηση το 1956/57), μέχρι το έτος γέννησης 1950 (α' εγγραφή το σχολικό έτος 1956/57 και αποφοίτηση το σχολικό έτος 1961/62).

Τάξεις	Σχολικό έτος					
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ
Έτος γένν.	α' εγγρ.					Έτος αποφ.
1945	1951/52	1952/53	1953/5 4	1954/55	1955/56	1956/57
1946	1952/53	1953/54	1954/5 5	1955/56	1956/57	1957/58
1947	1953/54	1954/55	1955/5	1956/57	1957/58	1958/59

			6			
1948	1954/55	1955/56	1956/57	1957/58	1958/59	1959/60
1949	1955/56	1956/57	1957/58	1958/59	1959/60	1960/61
1950	1956/57	1957/58	1958/59	1959/60	1960/61	1961/62

Γ1β. ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΓΓΡΑΦΕΝΤΩΝ - ΕΞΕΤΑΣΘΕΝΤΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΛΥΘΕΝΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΟΥ 2/ΘΕΣΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΑΡΧΟΝΤΟΧΩΡΙΟΥ από το σχολικό έτος 1957/8 μέχρι το σχολικό έτος 1959/60

Σχολικό Έτος Οργανικότητα	ΕΓΓΡΑΦΕΝΤΕ Σ ΜΑΘΗΤΕΣ	ΕΞΕΤΑΣΘΕΝΤΕ Σ ΜΑΘΗΤΕΣ	ΑΠΟΛΥΘΕΝΤΕ Σ ΜΑΘΗΤΕΣ
1957/58 //	169	148	117
1958/59 //	176	158	133
1959/60 3/θέσιο	182		

Γ1γ. ΠΙΝΑΚΑΣ ΜΕ ΠΟΣΟΣΤΑ ΔΙΑΡΡΟΗΣ- ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ - ΑΠΟΤΥΧΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ ΤΩΝ ΕΓΓΡΑΦΕΝΤΩΝ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΘΕΝΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΟΥ 2/ΘΕΣΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΑΡΧΟΝΤΟΧΩΡΙΑΤΗ από το σχολικό έτος 1957/8 μέχρι το σχολικό έτος 1959/6

Σχολικό Έτος Οργανικότητα	Ποσοστό αποχής από τις εξετάσεις με βάση τον αριθμό εγγραφέντων και συμμετεχόντων μαθητών.	Ποσοστό συμμετοχής στις εξετάσεις	Ποσοστό αποτυχίας και επιτυχίας με βάση τον αριθμό των εγγραφέντων και απολυθέντων μαθητών

1957/58 2/θέσιο	169-148=21 12%	ή	148 ή 82%	169-117= 52 και 31% αποτυχία και 117 - 69% επιτυχία
1958/59 2/θέσιο	176-158=18 10%	ή	158 ή 90%	176-133=43 και 24% αποτυχία και 133 και 76% επιτυχία
1959/60 3/θέσιο	182 μαθητές	-	-	-
1960/61 3/θέσιο	190 μαθητές	-	-	-

Μελετώντας τον παραπάνω στατιστικό πίνακα διαπιστώνουμε πως:

1^{ος} υπο πίνακας: Από τους 169 εγγραφέντες μαθητές του σχολικού έτους 1957/8 οι 117 (ποσοστό 69%) προήχθησαν, οι 21 (ποσοστό 12 %) απείχαν από το σχολείο, οι 52 (ποσοστό 31%) απερρίφθησαν, και οι 117 (ποσοστό 69 %) απολύθηκαν-«πέρασαν» με επιτυχία στην επόμενη τάξη.

2^{ος} υπο πίνακας: Από τους 176 εγγραφέντες μαθητές του σχολικού έτους 1958/9 οι 133 (ποσοστό 76%) προήχθησαν, οι 18 (ποσοστό 10 %) απείχαν από το σχολείο, οι 43 (ποσοστό 24%) απερρίφθησαν, και οι 133 (ποσοστό 76 %) απολύθηκαν-«πέρασαν» στην επόμενη τάξη με επιτυχία.

3^{ος} υπο πίνακας: 182 (3/θέσιο)

Από τα παραπάνω στοιχεία μπορούμε να συμπεράνουμε πως σε κάθε σχολική χρονιά, από το 1957/8 μέχρι και το 1959/60, πάνω από το 20% των μαθητών της Α΄ τάξης ήταν διετείς ή και τριετείς μαθητές.... και πως το ποσοστό της διακοπής της φοίτησης και της αποτυχίας στις εξετάσεις ήταν τραγικά υψηλό >20%

Γ1δ. Πίνακας με το ετήσιο δυναμολόγιο, το Μ. Ο. τάξης, και την οργανικότητα του Δημοτικού Σχολείου Αρχοντοχωρίου από το σχολικό έτος 1957/8 μέχρι το σχολικό έτος 1959-1960 (και 1960-61)

Σχολ. Έτος	Δυναμολόγιο 2/θεσίου και	οργανικότητα και
------------	--------------------------	------------------

	3/θέσιου Δημ Σχολείου	Μ.Ο. τάξης
1957/58	169 μαθητές	-2/θέσιο-2/τάξιο με 85 μαθητές ο κάθε δάσκαλος
1958/59	176 μαθητές	2/θέσιο με 88 μαθητές ο κάθε δάσκαλος!
1959/60	182 μαθητές	3/θέσιο με 61 μαθητές ο κάθε δάσκαλος!!!
1960/61	190 μαθητές	3/θέσιο με 63 μαθητές ο κάθε δάσκαλος, (+ ένας αναπληρωτής το Μάιο- Ιούνιο..)

Δ. Σχολικά Βιβλία της δεκαετίας 1950-1960

Τα σχολικά βιβλία εικονογραφήθηκαν μεταπολεμικά από τρεις σημαντικούς Έλληνες χαρακτές, οι οποίοι υπήρξαν μαθητές του Κεφαλληνού: ο Τάσσος (1914-1985), ο Κώστας Γραμματόπουλος (1916-2003) και η Λουίζα Μοντεσάντου (1917-2007). Τα βιβλία αυτά βασίστηκαν στις αρχές του Κεφαλληνού και στη διδασκαλία του για τον γενικό σχεδιασμό των εντύπων και τη χαρακτηριστική, σύμφωνα όμως με τις προσωπικές τους ευαισθησίες.

«Το Αλφαβητάριο», το αναγνωστικό της Α' Τάξης. Μέσα από τις εικόνες του βιβλίου προβάλλεται η εικόνα του καλού παιδιού (ηθική, θρησκευτική και πατριωτική διάπλαση) της ευτυχισμένης οικογένειας και της οικογενειακής ενότητας. (εικονογραφημένο υλικό, βιβλιοθήκη ΕΛΙΑ).

Αλφαβητάριο «Τα καλά παιδιά» (1949-1981), εικονογράφηση Κώστας Γραμματόπουλος [α'έκδ. 1949], ΟΕΣΒ, Αθήνα 1950. Βιβλιοθήκη Δημοτικού Σχολείου Αγίου Πέτρου, Άνδρου.

Το πλέον αναγνωρίσιμο αλφαβητάριο του δημοτικού, ίσως και το πιο επιτυχημένο όλων των εποχών, είναι αυτό του 1955, που παρέμεινε στα σχολεία έως το 1974.

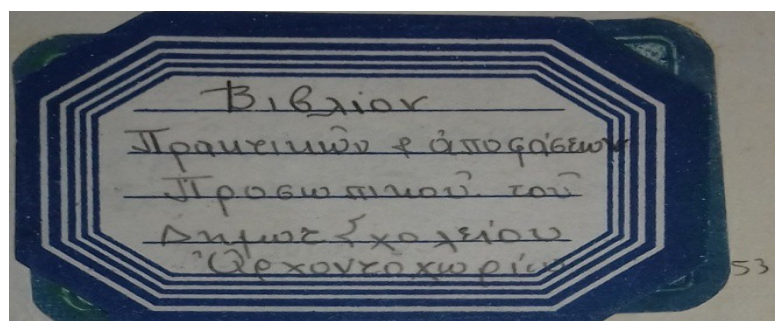

Αλφαβητάρια Α' Δημοτικού και Αναγνωστικά Β' Δ' και Στ' Δημοτικού, Συλλογή Μήτσης Θεοδ. Σπυρίδων

Ε: ΤΟ 2/ΘΕΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΡΧΟΝΤΟΧΩΡΙΟΥ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Αξιολογώντας το **Βιβλίο Πρακτικών και Αποφάσεων Προσωπικού** του 2/θεσίου Δημοτικού Σχολείου Αρχοντοχωρίου για τα σχολικά έτη 1957-1958 ... και 1959-1960 επιλέξαμε ενδεικτικά μερικά ενδιαφέροντα έγγραφα τα οποία και παραθέτουμε παρακάτω:

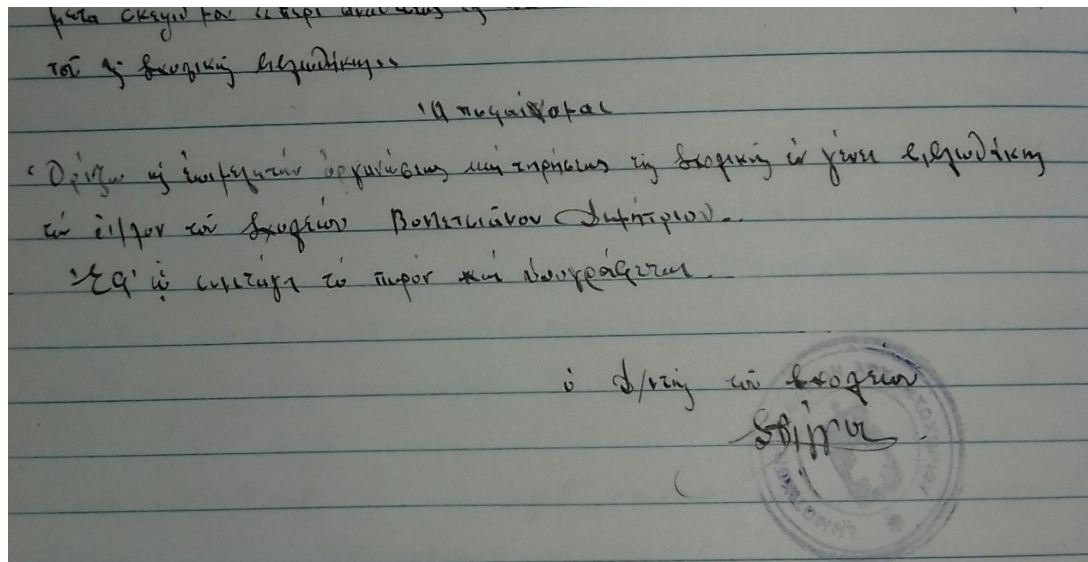

Έγγραφο 1: Υπογραφή του Διευθυντή Σπύρου Ρίγγα και η σφραγίδα του σχολείου.

Διτάξιο Δημοτικό Σχολείο Αρχοντοχωρίου

Σχολικό έτος 1957/58

Δάσκαλοι: Σπύρος Ρίγγας, Βοντετσιάνος Δημήτριος

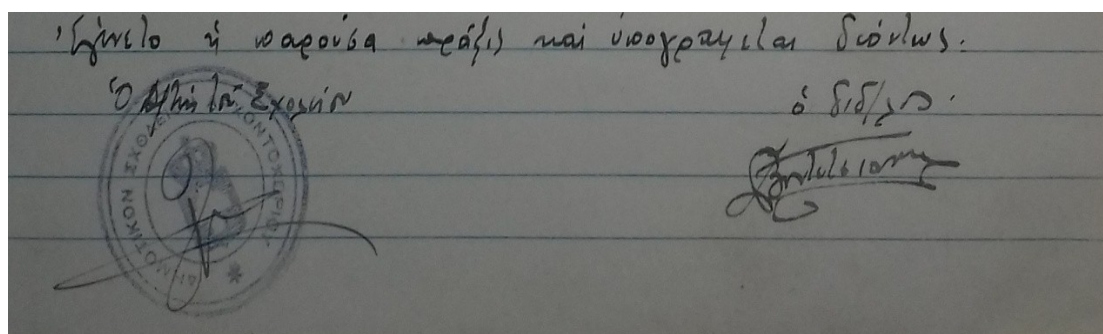

Σπύρος Ρίγγας,

Έγγραφο 2: Υπογραφές των εκπαιδευτικών Σπύρου Ρίγγα και Βοντετσιάνου Δημήτρη.

Διτάξιο Δημοτικό Σχολείο Αρχοντοχωρίου

Σχολικό έτος 1957/58

Ο Διευθυντής του Σχολείου

ο διδάσκαλος

Σπύρος Ρίγγας

Βοντετσιάνος Δημήτριος

Έγγραφο 3: Ιούνιος του 1958

Κατανομή τάξεων κατά το σχολικό έτος 1958/59 στο 2/τάξιο Δημ. Σχ. Αρχοντοχωρίου

Σύμφωνα με το συνταχθέν από το Διευθυντή του Σχολείου Σπύρο Ρίγγα, πρακτικό οι δάσκαλοι του σχολείου αφενός, διαμόρφωσαν το ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου και αφετέρου, μοίρασαν τις τάξεις:

Τις Α-Γ-Δ τάξεις τις ανέλαβε ο δάσκαλος Βοντετσιάνος Δημήτριος (+Ωδική - Μουσική στην Α και Β).

Τις Β-Ε-ΣΤ τάξεις τις ανέλαβε ο Διευθυντής Ρίγγας Σπυρίδων (+Ωδική και Γυμναστική στις τάξεις Γ, Δ, Ε και ΣΤ).

Ο αριθμός των μαθητών ήτο 176 και στον κάθε δάσκαλο αναλογούσαν $176:2 = 88$ μαθητές. Οι 88 μαθητές διδάσκονταν μέσα σε μία αίθουσα 30 τ. μ.!!

Τάξεις	Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ
Δάσκαλοι	Βοντετσιάνος Δημήτριος	Ρίγγας Σπυρίδων	Βοντετσιάνος Δημήτριος	Βοντετσιάνος Δημήτριος	Ρίγγας Σπυρίδων	Ρίγγας Σπυρίδων

Εισαγωγή ομολογίας.
Όπως κατά το εχθρινόν έτος 1958-1959 ανατάθη την διδ/σιν
των μαθημάτων Α' Γ' και Β' τάξεων κατ'εξ' και ιδιων
και καιδιον των Α' και Β' τάξεων ο διδ/ς Βοντετσιάνος Δημή-
τριος. Την διδασκαλίαν δε των μαθημάτων Β' Ε' και ΣΤ' τά-
ξεων κατ'εξ' και ιδιων και Γυμναστικόν των Γ' Δ' Ε' και
ΣΤ' τάξεων ο διδ/ς Σουριδων Ρίγας.
'Ηγίετο η παραδοξα κατά και εισοχραμειαν δίοτις.
ο διδ/ς ο εχθρινόν
ο διδ/ς
Βοντετσιάνος

Ο Διευθυντής του Σχολείου

Σπύρος Ρίγας

ο διδάσκαλος

Βοντετσιάνος Δημήτριος

Έγγραφο 4 : Σεπτέμβρης του 1958, νέος προγραμματισμός τάξεων.

Διτάξιο Δημοτικό Σχολείο Αρχοντοχωρίου

Σχολικό έτος 1958/59

Δάσκαλοι: Σπύρος Ρίγγας (Διευθυντής), Διβάρη Κλεοπάτρα

Ο προγραμματισμός του Ιουνίου (1958) δεν υλοποιήθηκε, γιατί ο δάσκαλος Δημήτριος Βοντετσιάνος μετατέθηκε σε σχολείο της Κέρκυρας... Στη θέση του μετατιθέμενου δασκάλου διορίστηκε (Σεπτέμβρης του σχολικού έτους 1958-1959) η εκ Κεφαλληνίας ορμώμενη (Διβαράτα Κεφαλληνίας) **Κλεοπάτρα Διβάρη**.

Η Δι/δα Κλεοπάτρα Διβάρη εκφωνεί μπρος στο Ηρώο των πεσόντων τον πανηγυρικό στη γιορτή της Εθνικής Επετείου ...

Με το νέο προγραμματισμό η νεοδιοριζόμενη δασκάλα, **Κλεοπάτρα Διβάρη**, ανέλαβε τους μαθητές και τις τάξεις που είχε αναλάβει με τον προγραμματισμό του Ιουνίου ο μετατιθέμενος δάσκαλος Δημήτρης Βοντετσιάνος , δηλαδή τις τάξεις Α-Γ-Δ , με τους 88 περίπου μαθητές.

Έγγραφο 5: Προγραμματισμός τάξεων για το σχολικό έτος 1959/60.

Τριτάξιο Δημοτικό Σχολείο Αρχοντοχωρίου

Σχολικό έτος 1959/60 (Σεπτ. 1959)

Δάσκαλοι: Σπύρος Ρίγγας (Διευθυντής), Διβάρη Κλεοπάτρα ...

Την επομένη σχολική χρονιά, σχολικό έτος **1959/60**, ο Διευθυντής Σπύρος Ρίγγας και η δασκάλα Κλεοπάτρα Διβάρη συνέταξαν τον ίδιο προγραμματισμό και κράτησαν τις ίδιες τάξεις....

Έγγραφο 6: Βοηθητικά Διδακτικά Βιβλία, εγκεκριμένα από το υπουργείο Παιδείας.

Τριτάξιο Δημοτικό Σχολείο Αρχοντοχωρίου

Σχολικό έτος 1959/60 (Σεπτ. 1959)

Δάσκαλοι: Σπύρος Ρίγγας (Διευθυντής), Διβάρη Κλεοπάτρα

Όπως μας πληροφορεί το **Βιβλίο Πρακτικών του διταξίου-2/θεσίου Δημοτικού Σχολείου**, το Σχολικό έτος 1959/60, οι δάσκαλοι Σπύρος Ρίγγας και η πρωτο διορισθείσα δασκάλα Διβάρη Κλεοπάτρα, επέλεξαν για τους μαθητές της Ε' και ΣΤ' Τάξης **νέα Βοηθητικά Διδακτικά βιβλία, εγκεκριμένα από το υπουργείο Παιδείας:**

Εκκλησιαστική Ιστορία, Δ. Δούκα

Περικοπές Ευαγγελίου, Τέλη Πεκλάρη

Γραμματική Καθαρευούσης, Ι. Λάλου

Ιστορία Βυζαντινής Ελλάδας, Δημ Δούκα

Φυσική Πειραματική, Λ. Λιώκη

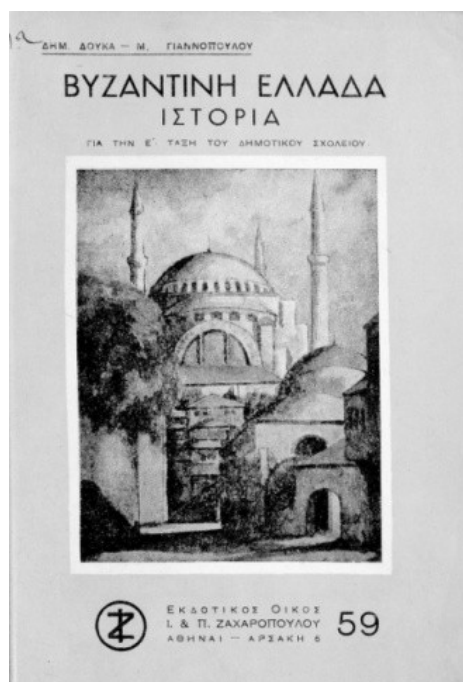
Φυσική Ιστορία, Δούκα-Παπαϊωάννου

Γεωγραφία Ηπείρων, Λ. Λιώκη

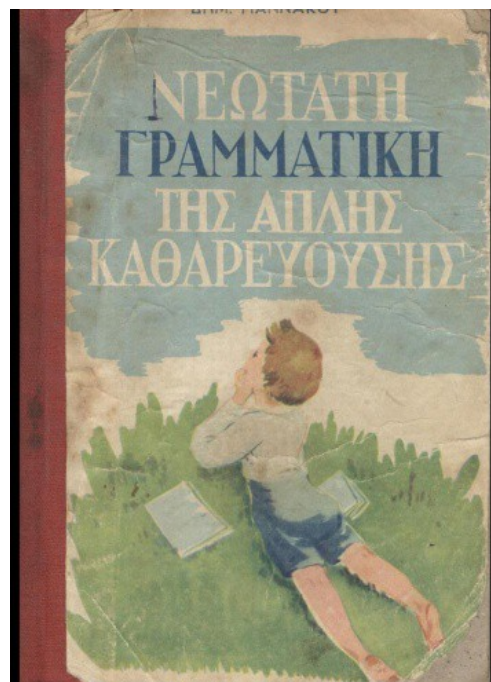
Αριθμητική, Δούκα-Γάκη

Γεωμετρία, Τόγκα- Ιωαννίδου

Πρακτική Γεωμετρία, Δούκα

1.

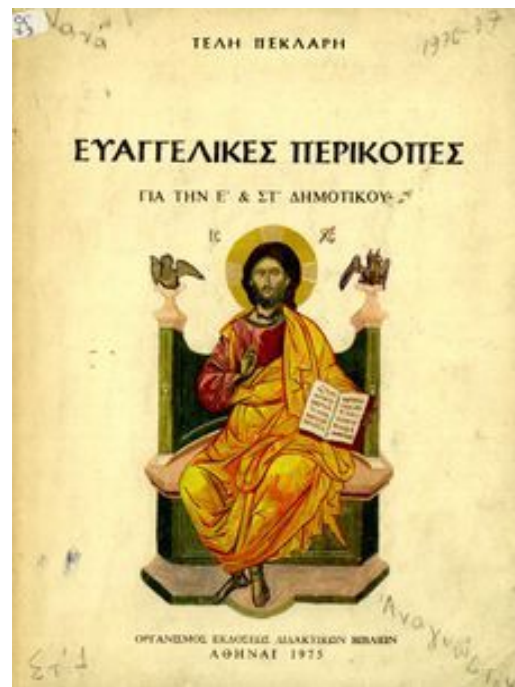
2.

A) Ιστορία Βυζαντινής Ελλάδας, Δημ Δούκα

B) Γραμματική Καθαρευούσης, Ι. Λάλου

3.

4.

Γ) Εκκλησιαστική Ιστορία για χρήση των μαθητών της Ε' τάξης, Δ. Δούκα

Δ) Περικοπές Ευαγγελίου, Τέλη Πεκλάρη για τους μαθητές της Ε' και Στ. τάξης

5.

6.

Ε) Φυσική Ιστορία, Δούκα-Παπαϊωάννου, Φυτολογία Ζωολογία-Ορυκτολογία, για τους μαθητές Ε και Στ (συνδιδασκαλία).

Στ) Αναγνωστικό Δ' Δημοτικού.

Κατά τον Χατζηδάκη «τα λεγόμενα «βοηθητικά» του Δημοτικού Σχολείου, που στόλιζαν και τις βιβλιοθήκες αυτών, ήταν στην πραγματικότητα φυλλάδες που δεν μπορούσαν να συγκριθούν με τα του Ο. Ε. Δ. Β..

Τα βοηθητικά βιβλία, προτεινόνταν από τους δασκάλους και αγοράζονταν από τους μαθητές. Δωρεάν ήταν μόνο τα αναγνωστικά. ...

Κάποια από τα βιβλία αυτά βρίσκονταν στη βιβλιοθήκη του σχολείου και τα δανείζονταν όσοι αγαπούσαν τα γράμματα.... Συνήθως, οι μαθητές αγόραζαν το βιβλίο που είχε πολλά μαθήματα μαζί, το «Άπασα η ύλη»....

Επίσης για τον εμπλουτισμό της βιβλιοθήκης αγοράστηκαν –μέσω της σχολικής επιτροπής- και τα **βοηθητικά σχολικά βιβλία και χάρτες γεωγραφίας τα οποία είχαν συγγραφεί από τον Κανδηλιώτη δάσκαλο, Σπύρο Ευαγγέλου Λυγκώνη. Τα βιβλία αυτά διακρίνονταν για την επιστημονική τους ακρίβεια, τη μεθοδολογική κατάταξη της ύλης τους, τη ρέουσα γλώσσα και το λογοτεχνικό τους ύφος, την ωραία εικονογράφηση ... και την καλαίσθητη γενικώς εκτύπωση:**

Τάξη Γ'

**Γραμματική, Λυγκώνη –Κοπατσάρη
Φυσική Ιστορία, Λυγκώνη Πανάγου
Χάρτης Ελλάδας, Λυγκώνη-Κολοβού**

Τάξη Δ'

**Καινή Διαθήκη, Κολοβού –Τσιμάρια
Γραμματική, Λυγκώνη-Κοπατσάρη
Αρχαία Ελλάδα, Λυγκώνη-Καραντώνη
Φυσική Ιστορία, Λυγκώνη-Σακελλάρη
Χάρτης Ελλάδας, Λυγκώνη-Κολοβού (1962)
Αρχαίοι Χρόνοι, Λυγκώνη-Κολοβού (1963)**

Τάξη Γ'-Δ' (β' έτος συνδιδασκαλίας)

**Καινή Διαθήκη, Κολοβού –Τσιμάρια
Γραμματική Γ', Λυγκώνη-Κοπατσάρη
Γραμματική Δ', Λυγκώνη-Κοπατσάρη**

Φυσική Ιστορία Δ΄, Λυγκώνη-Σακελλάρη

Χάρτης Ελλάδας Γ΄-Δ΄, Λυγκώνη-Κολοβού

Τάξη Ε΄

Εκκλησιαστική Ιστορία, Λυγκώνη Σπ.

Φυσική Ιστορία, Λυγκώνη-Κολοβού

Τάξη ΣΤ΄

Φυσική Ιστορία, Λυγκώνη-Κολοβού

Τάξη Ε΄, ΣΤ΄ (α΄ έτος συνδιδασκαλίας)

Εκκλησιαστική Ιστορία, Λυγκώνη Σπ.

Φυσική Ιστορία, Καραντώνη-Λυγκώνη

Τάξη Ε΄, ΣΤ΄ (β΄ έτος συνδιδασκαλίας)

Φυσική Ιστορία, Καραντώνη-Λυγκώνη

8^ο έγγραφο. ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΙΚΑ ΣΥΣΣΙΤΙΑ

Στις 29 -10- 1957/58 ο διευθυντής του σχολείου, Σπύρος Ρίγγας, ενημέρωσε τη Διεύθυνση Λευκάδος για τη λειτουργία των μαθητικών συσσιτίων και για την προσβολή των μαθητών από μαζική γρίπη.

ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ

Τη σχολική περίοδο 1957/58 πολλοί μαθητές απουσίαζαν από το σχολείο λόγω των σοβαρών ασθενειών που αντιμετώπιζαν. Οι λοιμώδεις νόσοι (φυματίωση, τύφος, πνευμονία και γρίπη) είχαν προκαλέσει σοβαρά προβλήματα και στη λειτουργία του σχολείου.

Ύστερα από έγγραφη αναφορά του διευθυντή Σπύρου Ρίγγα, που υποβλήθηκε τις 29-11-1958 προς την υγειονομική υπηρεσία -

υγειονομικό σταθμό Μύτικα¹⁰, ο γιατρός του χωριού Κ. Μπάγιας, εμβολίασε μεγάλο αριθμό μαθητών/τριών που είχαν προσβληθεί από τις λοιμώδεις νόσους...

B. 1957/58: ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ

Στην έκθεσή του ο διευθυντής του 2/θεσίου Δημοτικού Σχολείου Αρχοντοχωρίου, Σπύρος Ρίγγας, ανέφερε πως, σε συνεργασία με τον γιατρό του χωριού Κ. Μπάγια και τον υγειονομικό σταθμό Μύτικα, προέβηκε σε εμβολιασμό των μαθητών. ... εξαιτίας της «**ασιατικής γρίπης**» που μάστιζε εκείνη τη χρονική περίοδο, 1957/58, και την Ελλάδα. *(Εδώ να αναφέρουμε πώς η πανδημία αυτή οδήγησε σε θάνατο - από πνευμονική αιμορραγία ή ασφυξία - χιλιάδες ανά τον κόσμο πολίτες, ανάλογος του H1N1 και covi119).*

ΜΑΘΗΤΙΚΑ ΣΥΣΣΙΤΙΑ

Όπως και σε όλα σχεδόν τα ορεινά χωριά έτσι και στο Δημοτικό Σχολείο Αρχοντοχωρίου λειτούργησαν μαθητικά συσσίτια. Καθημερινά, και κάθε πρωί, οι μαθητές τροφοδοτούνταν με ένα ποτήρι γάλα και το μεσημεράκι με λίγο βούτυρα στο ψωμί, και αν υπήρχε και με λίγο κίτρινο τυράκι. Τα υλικά αυτά τα εφοδιάζονταν ο δάσκαλος από την **Επιτροπή Μαθητικών Συσσιτίων του Νομού Λευκάδας**, στον οποίο ανήκε το σχολείο εκπαιδευτικά (**Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης**). Τα εφόδια τα μοίραζε τότε ο δάσκαλος με τα μεγαλύτερα παιδιά του σχολείου, και τότε οι μάγειροι και οι μαγείρισσες του χωριού.

10 Πρακτικά Προσωπικού Δημ. Σχ. Αρχ. 1952-1964, ΓΑΚ Μεσολογγίου, Μπακαδήμα Μαρία, Αρχειονόμος, Π. Ε. Προϊσταμένη, Τσατσού Σωτηρία, Αρχειονόμος, Π. Ε.

Επίλυση προβλημάτων του σχολείου επί της διεύθυνσης του Σπύρου Ρίγγα

Ο ρόλος του διευθυντή στην επίλυση των προβλημάτων του σχολείου (προβλήματα στις υποδομές, προβλήματα σε θέματα υγιεινής και υγείας των μαθητών, προβλήματα με τη γραφειοκρατία και την έλλειψη οικονομικών πόρων... κ. ά.) ήταν σημαντικός. Ως διοικητής της σχολικής μονάδας συνεργάστηκε με τους αρμόδιους φορείς και την εκπαιδευτική κοινότητα (γονείς, δασκάλους, και τοπική κοινωνία) και ανταπεξήλθε επάξια στον πολυδιάστατο ρόλο του. Συγκεκριμένα ενδιαφέρθηκε:

α) για την καλή υγιεινή κατάσταση των μαθητών

Σε αναφορά του προς τις αρμόδιες αρχές ο διευθυντής του σχολείου Σπύρος Ρίγγας, ανέδειξε **την έλλειψη αποχωρητηρίων στο σχολείο, αλλά και τη μη ύπαρξη τρεχούμενου νερού κοντά στο σχολείο** επισημαίνοντας ιδιαίτερα τον κίνδυνο που παραμόνευε να αναπτυχθούν μολυσματικές ασθένειες». (διάβασε μαρτυρίες μαθητών)

β) για τον ορισμό Υπευθύνου Δανειστικής Βιβλιοθήκης Σχολείου και για τον εμπλουτισμό της με σύγχρονα βιβλία

Στα πλαίσια των νόμων και των διατάξεων (ν. 504 του 1931 «περί σχολικών βιβλίων» όπου προέβλεπε και την ίδρυση σχολικών βιβλιοθηκών) οι διευθυντές ήταν υποχρεωμένοι να ορίζουν υπεύθυνους βιβλιοθήκης οι οποίοι με τη σειρά τους θα καθόριζαν στόχους, θα επέλεγαν –αξιολογούσαν, εξόπλιζαν και ανανέωναν τα βιβλία, θα **έβγαζαν προϋπολογισμό-κονδύλια**, θα συντηρούσαν τη βιβλιοθήκη, θα ταξινομούσαν το υλικό- θα έκαναν καταλογράφηση ...κ. ά.¹¹

Ο δραστήριος δάσκαλος-Διευθυντής του σχολείου Σπύρος Ρίγγας, μεταξύ των άλλων δραστηριοτήτων-υποχρεώσεών του, φρόντιζε και για τον εμπλουτισμό της μαθητικής βιβλιοθήκης με πολλά βοηθητικά βιβλία

¹¹ Οι σχολικές βιβλιοθήκες και για συμβουλή τους στην ενίσχυση της Φιλαναγνωσίας, Ελένη Μαλιγκάνη, 2012

κάθε ενδιαφέροντος (παιδαγωγικά, βοηθητικά, μαθητικά...). Από το **Βιβλίο Πρακτικών** του σχολείου πληροφορούμαστε πώς κατά το Σχολικό έτος 1959/60 ο **Διευθυντής Σπύρος Ρίγγας, και οι δάσκαλοι Κλεοπάτρα Διβάρη και Γιώργος Βεργίνης**, επέλεξαν για τους μαθητές της Ε' και ΣΤ' τάξης νέα εγκεκριμένα από το υπουργείο Παιδείας Βοηθητικά Διδακτικά βιβλία:¹²

Περικοπές Ευαγγελίου, Τέλη Πεκλάρη

Γραμματική Καθαρευούσης, Ι. Λάλου

Ιστορία Βυζαντινής Ελλάδας, Δημ Δούκα

Φυσική Πειραματική, Λ. Λιώκη

Φυσική Ιστορία, Δουκα-Παπαϊωάννου

Γεωγραφία Ηπείρων, Λ. Λιώκη

Αριθμητική, Δούκα-Γάκη

Γεωμετρία, Τόγκα-Ιωαννίδου

Πρακτική Γεωμετρία, Δούκα

γ) για την οργανική αναβάθμιση του σχολείου

Η ραγδαία αύξηση του μαθητικού πληθυσμού οδήγησαν την εκπαιδευτική και την αυτοδιοικητική κοινότητα να ζητήσουν από τη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και την Νομαρχία της Αιτ/νίας την οργανική αναβάθμιση του σχολείου και το διορισμό επι πλέον εκπαιδευτικού προσωπικού. Έτσι το Σεπτέμβρη του Σχολικού έτους 1959/60 (Σεπτ. 1959) τοποθετήθηκε στο Δημοτικό Σχολείο Αρχοντοχωρίου ο **Λευκαδίτης (Τσουκαλάδες) δάσκαλος Γεράσιμος Σπ. Βεργίνης** και το δημοτικό σχολείο αναβαθμίστηκε οργανικά σε 3/τριθέσιο-Τριτάξιο.

ε). για την επισκευή του διδακτηρίου

¹² 8,9, Φωτογραφίες των Πρακτικών Προσωπικού Δημ. Σχ. Αρχοντοχωρίου, ΓΑΚ Μεσολογγίου

Κατά τις πληροφορίες που μας δίνουν τα δημόσια έγγραφα του σχολείου¹³ το σχολικό έτος 1958/59 **επισκευάστηκε η τρίτη αίθουσα** (ανατολική), το γραφείο των δασκάλων, καθώς και το οίκημα του διευθυντή - «σπίτι του δασκάλου» (σημερινό νηπιαγωγείο). Επίσης ανακατασκευάστηκε και ο εσωτερικός διάδρομος του σχολείου. « **Η αλλαγή διαδρόμου προ των αιθουσών διδασκαλίας, από ξυλίνας εις μπετόν, έγινε υπό του εμπειροτεχνίτου Χρήστου Ι. Μπανιά**».¹⁴

Σύμφωνα με τις αφηγηματικές αναμνήσεις παλιών μαθητών μετά την κατασκευή της ανατολικής αίθουσας άλλαξε και ο προγραμματισμός του σχολείου. Με το νέο προγραμματισμό οι μεγάλες τάξεις φοιτούσαν στην πρωινή ζώνη, και οι μικρές τάξεις στην απογευματινή. Άλλες χρονιές επικρατούσαν άλλοι συνδυασμοί:

π. χ. τρεις φορές την εβδομάδα πήγαιναν στην πρωινή ζώνη οι μαθητές των μεγάλων τάξεων (Δ. Τ. Τ) και τις άλλες τρεις (Π. Π. Σ) οι μαθητές των μικρών τάξεων.

Μετά την κατασκευή και της τρίτης αίθουσας το σχολείο αναβαθμίστηκε σε τριθέσιο. Η επίλυση του κτιριακού προβλήματος συνέβαλε, σε κάποιο βαθμό, και στην αύξηση του μαθητικού πληθυσμού, αλλά και στο να πάρουν τα όνειρα των παιδιών άλλο χρώμα..

Η είσοδος από τον εσωτερικό διάδρομο στο εσωτερικό της ανατολικής αίθουσας, που μέχρι το 1960 ήταν γιαπί.

13 Ό.π.

14 Ανακατασκευάστηκε και πάλι το 1964.

ζ). για την κατασκευή του σπιτιού του δασκάλου-διευθυντή

Ο Σπύρος Ρίγγας, ενδιαφέρθηκε επίσης και για την κατασκευαστική ολοκλήρωση και την μετατροπή των δύο γιαπί μικρών αιθουσών του σχολείου σε «σπίτι του δασκάλου-διευθυντή». Στα δύο αυτά δωματιάκια (βάση σχεδίων προοριζόνταν για Νηπιαγωγείο) διέμενε για δύο περίπου χρόνια με την γυναίκα του Ρωξάνη Φορκού (αδιόριστη δασκάλα).

Η χωρίς στέγη αίθουσα (αργότερα αίθουσα νηπιαγωγείου) μετατράπηκε σε «σπίτι του δασκάλου» από τον Σπύρο Ρίγγα.

η) για τη λειτουργία του Νυχτερινού Σχολείου Αναλφάβητων

Ο Κερκυραίος δάσκαλος, Σπύρος Ρίγγας, συνέχισε να λειτουργεί το «**Νυχτερινό Σχολείο Αναλφάβητων Αρχοντοχωρίου**», με σκοπό την αντιμετώπιση του αναλφαβητισμού (ν.δ. 3094/1954), και την πνευματική, κοινωνική και οικονομική άνοδο των νέων.

Η λειτουργία της Σχολής των Αναλφαβήτων και Ημιαναλφαβήτων ηλικίας 14-20 ετών–**θεσμός στη δεκαετία του 1950**- χρηματοδοτούνταν από το Κέντρο Πρόνοιας της Νομαρχίας Αιτ/νίας- NEKA- Η φοίτηση στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα των Αναλφαβήτων και Ημιαναλφαβήτων ηλικίας 14-20 ετών ήταν υποχρεωτική, ενώ η φοίτηση των **ενηλίκων** Αναλφαβήτων και Ημιαναλφαβήτων ηλικίας άνω των 20 ετών προαιρετική. Στους μαθητές που παρακολουθούσαν κανονικά το

πρόγραμμα (πλήρης φοίτηση) «δίνονταν **πιστοποιητικόν ή βεβαίωσις φοίτησις**».

Οι υπεύθυνοι δε δάσκαλοι εργάζονταν έναντι αμοιβής 200 δρχ. το μήνα (1/10 του μηνιαίου μισθού).

Οι αναμνήσεις των αφηγητών μας μαθητών και τα δημόσια έγγραφα εκείνης της περιόδου μας πληροφορούν πως το πρόγραμμα καταπολέμησης του αναλφαβητισμού ξεκινούσε περίπου στις αρχές του Νοεμβρίου και τελείωνε το Μάιο μήνα. Το ωρολόγιο πρόγραμμα άρχιζε περί τις 6: μ.μ. και τελείωνε τις 8-9 μ.μ. Τις περισσότερες φορές, κυρίως το χειμώνα, λόγω έλλειψης φωτισμού ή όταν έκανε κρύο οι φοιτούντες σχολούσανε νωρίτερα.